

N:o 1.

Ank. till Riksd. Kansli den 6 Maj 1884, kl. 7 e. m.

Utlåtande, med anledning af väckt motion angående stämmoböters utbytande mot viss indrifningsavgift.

Sedan till Stats-Utskottet blifvit remitterad en inom Andra Kam-maren af Herr *P. Pehrsson* i Törneryd väckt motion (N:o 71) angående stämmoböters utbytande mot viss indrifningsavgift, samt Stats-Utskot-tet för ärendets behandling begärt sammanträde med Bevillnings-Utskottet, och deputerade från begge Utskotten blifvit, i enlighet med 47 § Riksdagsordningen, utsedde, har det sålunda Sammansatta Ut-skottet tagit den väckta frågan under öfvervägande.

Innan Utskottet redogör för innehållet af den nyssnämnda motio-nen har Utskottet ansett sig böra lemna en framställning af det vä-sentligaste, som i det af motionären behandlade ämnet förut före-kommit.

I underdånigt betänkande och förslag angående dels allmän tjänste-och lönerereglering för landsstaten och dels uppbörds- och redovisnings-väsendet för landet, hvilket betänkande och förslag afgifvits den 13 Oktober 1875 af särskilde komiterade, hafva komiterade i 14 § af för-slag till reglemente för debitering, uppbörd och redovisning af de all-männa utskylder, hvilka vid kronouppbördsstämmorna skola erläggas, föreslagit ett så lydande stadgande:

“Underlåter skattskyldig att sina utskylder i föreskrifven tid och ordning inbetala, skall han till den person, som verkställer indrifnin-

gen, utgifva ersättning därför, beräknad efter tre öre för hvarje full krona af debetsedelns slutsumma, dock med minst tio öre“.

I motiveringen (se sid. 242 och 243 i det år 1875 tryckta betänkandet) anföres rörande ifrågavarande föreslagna stadgande:

»För underlåtenhet att vid uppördsstämman betala sina utskylder är den skattskyldige för närvarande underkastad bötespåföljd. Efter att från äldre tider hafva utgått med bestämdt belopp af tre mark smt. eller 12 sk. banko, utan afseende på debetsedelns summa, skola sådana böter, jemlikt Kongl. kungörelsen den 15 Juni 1841, numera beräknas efter följande grunder:

för belopp till och med 3 kronor med	12 öre,
” ” derutöfver till och med 6 kr.	25 ”
” ” ” ” 18 kr.	37 ”
” ” ” ” 37 kr. 50 öre	50 ”
” ” ” ” 75 kr.	1 kr. — ”
” ” ” ” 150 kr.	1 ” 50 ”
” ” ” ” 300 kr.	3 ” — ”

samt för utskylder, öfverstigande 300 kr. med 4: 50; och tillfalla af dessa s. k. stämmoböter en tredjedel uppördsmanen och de två tredjedelarne socknens fattiga.

Vid mer än ett tillfälle har varit ifrågasatt, huru vida stämmoböterna motsvara det med dem afsedda ändamål, och under tiden från och med år 1830 till och med år 1836 voro de, angående utgifvandet af sådana böter, utfärdade författningar utan gällande kraft. Genom Kongl. brefvet till Statskontoret den 8 December 1836 återupplifvades föreskrifterna derom, i afsigt att dymedelst motverka betalningsförsummelser å uppördsstämorna, hvilka försummelser ansågos komma att tilltaga i följd af den i samma Kongl. bref meddelade föreskriften, att kronoutskylderna skulle från och med år 1837 erläggas vid endast *en* uppördsstämman i stället för, såsom förut egt rum, vid tvenne sådana. Beloppet, 12 sk. banko, blef emellertid oförändradt intill dess 1841 års kungörelse derutinnan gjorde ändring.

Att *någon* påföljd för försummelse i förevarande afseende bör finnas bestämd, torde vara ostridigt; men att denna påföljd skall bestå i böter, synes komiterade hvarken nödvändigt eller ens lämpligt. Den, som försummar att å bestämd tid erlægga sina kronoutskylder, kan lika litet anses hafva gjort sig skyldig till någon förbrytelse, som annan gäldenär, hvilken underlåter att å förfalldagen betala sin skuld, och han bör således icke heller åläggas böter därför; men enär dylika försummelser vålla kostnader och besvär för dem, hvilka restantiernas indrifning åligger, är det billigt, att den försumlige därför utgifver

skälig ersättning. Om denna ersättningsskyldighet tillika skall blifva ett verksamt medel mot betalningsförsummelse, måste den bestämmas till viss procent af debetsedelns belopp, och denna procent sättas så pass högt, att den skattskyldige icke genom medlens räntefkastning under tiden mellan uppboärsstämman och indrifningen, erhåller en premie för sin tredska. Derest, såsom komiterade föreslå, lägsta beloppet af ersättningen sättes till tio öre, men denna för öfrigt bestämmes till tre procent af debetsedelns slutsumma, — motsvarande således, om uppskofvet beräknas till omkring 2 månader, aderton procent efter helt år, — torde påföljden i allmänhet blifva verksam i förenämnda syfte. Beräkningsgrunden för de nuvarande stämmoböterna göra dessa deremot alldeles olämpliga, enär i alla de fall, då skattebeloppet är så högt, att den skattskyldige under tiden kan derå draga ränta till högre belopp, än 4 kronor 50 öre, dröjsmålet, böterna oaktadt, medför vinst. För öfrigt läser den beräkningsgrund för böter icke kunna anses rättvis, enligt hvilken böterna utgöra en jämförelsevis hög procent å skattebelopp, som representera små eller medelmåttiga tillgångar, men deremot en allt mindre procent i den mån skatten antyder större förmögenhetsvilkor.

Ofvannämnda, af komiterade föreslagna ersättning skulle, under benämning *indrifningsafgift*, odelad tillfalla den, som verkställer indrifningen, och hvilken derigenom, att ersättningen utginge med belopp, som stundom under-, stundom öfverstege hans verkliga kostnader, skulle efter medelberäkning blifva skäliggen godtgjord för indrifningsbesväret. Genom en sådan anordning vunnas derjemte den fördel, att ersättningen icke behöfde, såsom stämmoböterna, ingå i kronoräkenskaperna.

Öfver detta betänkande, så vidt det afser uppboärs- och redovisningsväsendet jemte dermed sammanhängande frågor, afgåfvo Kammarkollegium, Statskontoret och Kammarrätten den 12 December 1878 gemensamt utlåtande, hvori rörande komiterades ofvan angifna förslag i fråga om stämmoböterna anförts följande:

»Uti § 14 hafva komiterade, som i sammanhang med förslaget till lönereglering hemställt om upphörande af all rättighet till sportelinkomster, upptagit det stadgande, att skattskyldig, som underlåter att sina utskylder i föreskrifven tid och ordning inbetala, skulle vara skyldig att till den person, som verkställer indrifningen, utgifva ersättning derför, beräknad efter tre öre för hvarje full krona af debetsedelns slutsumma, dock med minst tio öre. I stället för de nu för dylik förseelse stadgade stämmoböter hafva komiterade sålunda föreslagit en ny sportelinkomst, hvilken, under benämningen af indrifningsafgift, odelad skulle tillfalla den, som verkstälde indrifningen, och

hvarom underrättelse skulle å debetsedlarne meddelas, ehuru indrifningsafgiften icke borde, såsom stämmoböterna, i kronoräkenskaperna ingå. I afseende å stämmoböternas lämplighet såsom påföljd för uraktlåtenhet att i rätt tid erlägga utskylderna, hafva komiterade hufvudsakligen anmärkt att den, som härvid försummade sig, lika litet kunde anses hafva gjort sig skyldig till någon förbrytelse som annan gäldenär, hvilken underlåte att å förfallodagen betala sin skuld, hvadan han ej heller därför borde åläggas böter, äfvensom att beräkningsgrunden för stämmoböterna gjorde dem olämpliga i alla de fall, då skattebeloppet vore så högt, att den skattskyldige derå under dröjsmålet kunde draga ränta till högre belopp än böterna utgjorde.

Då, i olikhet med hvad som gäller för de slags böter, komiterade torde hafva tagit till jmförelse, stämmoböterna icke, vid bristande tillgång hos den bötfälde, undergå förvandling, torde i sjelfva verket all giltig anledning saknas till förväxling med straff, ålagdt för verklig förbrytelse. Mot förändringen af benämningen är emellertid föga att invända, derest en sådan finnes af någon anledning påkallad; men förslaget innefattar icke blott en i de flesta fall ganska betydlig förhöjning af de särskilda kostnader, uraktlåten skattebetalning nu förorsakar den försumlige, och dermed jemväl motsvarande tillökning af landstatstjenstemännens inkomster för indrifning af rester, utan ock derutöver, att den andel, två tredjedelar af hela stämmobötesbeloppet, som nu tillfaller de fattiga, framdeles skulle tillkomma kronobetjeningen eller den, som, enligt kronobetjeningens uppdrag, besörjde indrifningen. Kollegierna kunna i afseende å denna hufvudsakliga förändring icke undertrycka den farhågan, att den sålunda mera än tredubblade inkomsten vid resters indrifvande skulle hos uppbördsmannen framkalla ett intresse, som vore alldeles stridande mot det allmännas fördel och motverkade det systemål, som med stämmoböternas och indrifningsafgiftens förhöjande vore afsedt. I öfrigt må ock erinras, att, fastän stämmoböterna för högre skattebelopp äro relativt lägre än för de mindre — ett förhållande, som jemväl inträffar med den föreslagna indrifningsafgiften — uraktlåtenheten att i behörig tid erlägga utskylderna för den högre beskattades anseende och kredit medför så stort men, att derigenom i allmänhet torde förebyggas all benägenhet att för en ringa räntevinst uppskjuta med erläggandet af sina utskylder i hvarje fall, då sådant icke är af verklig oförmåga föranledt. Enär det vidare, tvärt emot hvad komiterade förmenat, måste anses fördelaktigt, att redovisningen för stämmoböterna intages i kronoräkenskaperna, hvarigenom säker kännedom kan vinnas, icke allenast om det belopp, hvartill dessa böter på det hela uppgå, utan äfven om de inkomster, som derigenom

tillskyndas kronobetjeningen och de fattiga, få kollegierna, med åberopande af det vid senaste riksdag fattade beslutet, att andelar i böter för försummelse att i behörig tid erlægga påförda utskylder fortfarande bör till landsstatstjenstemännen utgå, underdånigst afstyrka nådigt bifall till nu ifrågakvarande ändringsförslag.»

Det Riksdagens beslut, som i slutet af kollegiernas utlåtande åsyftas, återfinnes i Riksdagens skrifvelse den 22 Maj 1878, N:o 35, punkten 11:o angående lönereglering för visse tjenstemän och betjente vid landsstaten.

Komiterades förslag rörande stämmoböternas afskaffande har, så vidt Utskottet har sig bekant, icke blifvit af Kongl. Maj:t pröfvadt, men hos Riksdagen har ärendet förut en gång förevarit. Vid 1882 års riksdag väckte nemligen Herr *Aug. Bokström* i Andra Kammaren en motion (N:o 93), hvori yrkades, att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att förbemälde komiterades förslag om stämmoböternas utbytande mot en lämplig indrifningsafgift måtte i allt väsentligt af Kongl. Maj:t godkännas.

Bemälde motionär, som funnit de af kollegierna mot förslaget anförda skälen lida af någon inre svaghet, har till vederläggning af berörda skäl åberopat hufvudsakligen, att vådan af den nya sportelinkomstens tillskapande icke borde vara synnerligen afskräckande, då den äldre sportelinkomsten af stämmoböterna derigenom skulle upphöra; att det nya namnet, indrifningsafgift, icke kunde vara någon farlig nyhet; och att denna afgifts belopp skulle, i de flesta fall och alltid, då fråga blefve om afgiftens uttagande hos mindre bemedlade restskyldige, blifva *lägre* än de nu varande stämmoböterna, hvilka såsom straffpåföljd för uteblifven skattebetalning utmärkte sig för att vara väl mycket »progressiva nedåt».

För att ådagalägga, huru vida den föreslagna reformen skulle medföra någon större tunga för den restskyldige åberopades följande jämförande tabell:

	De nu varande stämmoböterna.								Den föreslagna in- drifningsaf- giften å mot- stående restbelopp.	
	De fattiges andelar.		Uppbörds- mannens andelar.		Summa.					
	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.
För restbelopp till och med	3	—	—	08	—	04	—	12	—	10
" " " " "	6	—	—	17	—	08	—	25	—	18
" " " " "	18	—	—	25	—	12	—	37	—	54
" " " " "	37	50	—	33	—	17	—	50	1	12
" " " " "	75	—	—	67	—	33	1	—	2	25
" " " " "	150	—	1	—	—	50	1	50	4	50
" " " " "	300	—	2	—	1	—	3	—	9	—
" " öfverstigande	300	—	3	—	1	50	4	50	3	0/0

Vidare meddelades i samma motion för att visa, huru den nu gällande stämmobötesbestämmelsen verkar, följande, från ett medelstort fögderi för år 1880 hemtade exempel, hvilket ansågs icke sakna väsentlig allmängiltighet.

Stämmoböter påfördes:

186 restskyldige å	12 öre med tillhopa kronor	22: 32
20 " " "	25 " " "	5: —
19 " " "	37 " " "	7: 03
16 " " "	50 " " "	8: —
5 " " " 1 kr. —	" " "	5: —
4 " " " 1 " 50	" " "	6: —
2 " " " 3 " —	" " "	6: —
1 restskyldig med	" " "	4: 50.

Sgr 253 restskyldige, påförde sammanlagdt..... kronor 63: 85.

Af denna summa inflöto 56 kronor 49 öre, hvaraf 29 kommuner såsom de fattiges andelar fått 37 kronor 66 öre och uppbörds mannen 18 kronor 83 öre.

Härefter anfördes i motionen åtskilliga siffror, med hvilka åsyftades att visa, dels att det hufvudsakligen vore de mindre bemedlade skattskyldige, som finge betala stämmoböterna och dels — enär den föreslagna indrifningsafgiften för de mindre restbeloppen skulle blifva lägre än de nu varande stämmoböterna — att kollegiernas utlåtande i förevarande detalj råkat komma i strid med verkliga förhållandet, då

berörda utlåtande ville göra troligt att förslaget skulle verka till »en i de flesta fall ganska betydlig förhöjning af de särskilda kostnader, uraktlåten skattebetalning nu förorsakar den försumlige». Vål skulle — enligt hvad motionären härom anmärkt — beträffande de högre och jemförelsevis mycket sällsynta restbeloppen, en sådan tillökning kunna påvisas, men då enahanda indrifningsprocent 3 för 100, af regering och Riksdag ansetts lämplig och skälig för de i allmänhet till högre belopp utgående kommunalutskylderna, och då denna i ett fåtal fall ökade indrifningsafgift jemväl finge anses såsom vedergällning för de ofta inträffade fallen, då resor och undersökningar utan någon ersättning måste göras, för att om möjligt utbekomma skatten hos den restskyldige, som vid undersökningen befunnes sakna utmättningsbara tillgångar, så syntes den tillökning i indrifningsafgiften, som skulle drabba den mera bemedlade restskyldige, icke heller vara något särdeles talande skäl för kollegiernas mening. Den sportelinkomst, som uppborrdsmannen för närvarande åtnjöte, oberoende af den omständigheten, huruvida han sjelf ombesörjde resternas indrifning eller lemnade detta åt underordnade, vore ock en af dem, som borde upphöra, och om indrifningsafgiften blefve tillförsäkrad den, som omedelbart hos den restskyldige uttog restbeloppet, så skulle denna indrifningsafgift blifva en synnerligen välbehöflig inkomst för *fjerdingsmannen*, hvars bestyr med restindrifning blifvit tillökadt och mera ansvarsfullt, sedan han numera erhållit laglig befogenhet att för utskylders uttagande förrätta utmätning å lös egendom, hvarvid det emellertid åläge fjerdingsmannen att medhafva ett vittne, hvars besvär ingen annan än han vore lagligen förbunden att ersätta. — Vid flere tillfällen tillförene hade regering och Riksdag erkänt billigheten och lämpligheten deraf, att fjerdingsmannen, som inom kommunen hade att utan särskild ersättning fullgöra åtskilliga bestyr jemväl i statsförvaltningens ärenden, bereddes någon ersättning för bestyret med indrifvandet af statens skatterester. Genom gällande stadga af den 1 Juni 1850 vore fjerdingsmannen ock, då han om restindrifning anlätades, uttryckligen tillförsäkrad hälften af uppborrdsmannens andel i stämmoböterna, ehuru detta stadgande numera näppeligen kunde anses fylla sin bestämmelse. Åläge det nemligen fjerdingsmannen att bekosta besvär och tidsspillan för ett vittne, som vid restindrifningen vore honom följaktigt, så gälde det, om fjerdingsmannen kunde få ens något öfver för sitt besvär, men om det vore för statsförvaltningen af någon vigt, att de uppdrag, som vore åt fjerdingsmannen anförtrödda, ordentligt och pligttroget utfördes, så borde hans billiga anspråk på att därför verkligen komma i åtnjutande af någon ersättning icke lemnas opåaktade. — Hvad der-

efter anginge den förlust, som »de fattige» genom den ifrågakända förändringen skulle komma att lida, så ansågs detta lidande i verkligheten vara endast nominelt, så vida det icke finge antagas, hvartill dock anledning saknades, att kommunerna, som ju vore pligtiga att taga vård om sina fattiga, skulle knappa in på de erforderliga fattigunderstöden, om kommunernas för närvarande mycket obetydliga inkomster stämmoböterna skulle komma att i sin nuvarande form upphöra.

Beträffande kollegiernas uttalade farhåga, att den sålunda mer än tredubblade inkomsten vid resters indrivande skulle hos uppboordsmannen framkalla ett intresse, som vore alldeles stridande mot det allmännas fördel och motverkade det syftemål, som i stämmoböternas eller indrivningsavgiftens förhöjande vore afsedt, så har motionären vid 1882 års riksdag erinrat, att af hvad redan blifvit anfördt, om huru med denna förhöjning rätteligen förhölle sig, framginge att denna farhåga saknade erforderligt stöd i verkligheten. Af skälen för kollegiernas afstyrkande skulle således endast återstå, att det, tvärt emot hvad komiterade anför, måste anses fördelaktigt, att redovisningen för stämmoböterna intoges i kronoräkenskaperna, hvarigenom säker kännedom kunde vinnas, icke allenast om det belopp, hvartill dessa böter på det hela uppginge, utan äfven om de inkomster, som derigenom tillskyndades kronobetjeningen och de fattiga. Utan att söka bestrida eller förringa det intresse, som denna redovisnings intagande i kronoräkenskapen kunde anses tillföra densamma, anmärkte härvid 1882 års motionär i ämnet, att kronoräkenskapens uppställning i öfverensstämmelse med gällande formulär ganska ofullständigt främjade det syftemål, som kollegierna velat ernå. Vål finge man säker kännedom om det *debiterade* stämmobötesbeloppet, men räkenskapen särskilde *icke* hvad som tillskyndades kronobetjeningen och de fattiga i stämmoböter från andra dem tillfallande bötesandelar. Genom en revision kunde man visserligen leta sig till en sådan kännedom, men icke utan rätt mycket besvär, som ingen utan ett alldeles sällspordt intresse sannolikt ville underkasta sig, och den af kollegierna framhållna fördelen med denna redovisnings inrymmande i kronoräkenskapen skulle sålunda mycket sällan blifva beaktad. — Vidare anfördes, att om det emellertid ansåges välbetänkt att med en sådan redovisning öka räkenskapens volym, så borde likväl andra sportelinkomster, som vore af vida större betydelse än stämmoböterna — exempelvis expeditionslösen — med mera skäl der redovisas. Räkenskapen kunde då få ett ännu mer ökad intresse, men näppeligen kunde man på den vägen ernå det vid flere tillfällen framhållna länge eftersträfvade önskningsmålet, att kronoräkenskapen måtte förenklas — ett mål för hvars

ernående flera komitéer varit nedsatta. Ifrågasättas kunde ock, om icke den enkelhet och lättare öfverskådligkhet, som skulle kunna beredas genom att från räkenskapen aflägsna redovisningar, hvilka i likhet med den öfver stämmoböterna utan någon afsaknad borde kunna derifrån uteslutas, vore långt mera värda än det ökade intresse deras bibehållande kunde anses medföra, synnerligen om man på annat sätt lättare kunde vinna den kännedom, som vore redovisningens ändamål.

Den nu berörda motionen behandlades af Sammansatt Stats- och Bevillnings-Utskott, hvilket i Utlåtandet N:o 1 efter en redogörelse för komiterades förslag samt kollegiernas utlåtande deröfver yttrat:

»Jemte det dessa skäl synas beaktansvärda, har Utskottet icke kunnat undgå att finna det mindre lämpligt, att Riksdagen skulle i skrifvelse till Kongl. Maj:t förorda en utbruten och i och för sig så obetydlig del af ett afgifvet komitébetänkande som den, för hvilken motionären här påkallat Riksdagens uppmärksamhet; och särskildt skulle den närvarande tidpunkten för afgörande af förevarande ärende icke vara väl vald, då frågan om stämmoböterna otvifvelaktigt sammanhänger med föremålen för den af Kongl. Maj:t tillsatta skatteregleringskomiténs uppdrag, och denna komité ännu icke avslutat sina arbeten.» -- På grund af hvad sålunda anförts, och då Kongl. Maj:t efter Utskottets förmanande icke skulle komma att underlåta att åt ärendet egna den uppmärksamhet, hvaraf det kunde vara förtjent, hemstälde Utskottet, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I den nu förevarande, af Herr *P. Pehrsson* i Törneryd väckta motionen har föreslagits:

att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att de såsom straffpåföljd för uteblifven skattebetalning till staten nu stadgade stämmoböterna måtte utbytas mot en indrifningsafgift af tre procent å restbelopp, som icke öfverstiga 15 kronor, och af en och en half procent å större belopp; och

att denna indrifningsafgift, som icke borde i kronoräkenskaperna bokföras, måtte oafkortad anvisas till den, som hos den skattskyldige verkställer indrifningen.

För att åskådliggöra, huru den sålunda föreslagna indrifningsafgiften skulle komma att förhålla sig till de nuvarande stämmoböterna, har meddelats följande tabell:

Restbelopp å		De nu stadgade stämmoböterna.						Indrifnings- avgift, som af motionären föreslås.	
		De fattiges andelar.		Uppbörds- mannens andelar.		Summa.			
Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
1	—	—	8	—	4	—	12	—	3
3	—	—	8	—	4	—	12	—	9
6	—	—	17	—	8	—	25	—	18
18	—	—	25	—	12	—	37	—	27
37	50	—	33	—	17	—	50	—	56
75	—	—	67	—	33	1	—	1	12
150	—	1	—	—	50	1	50	2	25
300	—	2	—	1	—	3	—	4	50

Till stöd för motionen är anfördt hufvudsakligen: *att* ju mindre skattebeloppet vore, desto större, i förhållande till detsamma, vore stämmoböterna, och desto hårdare träffades sålunda de små skattskyldige, som till äfventyrs icke förmått att i rättan tid erlägga sin skatt; *att* förmånerna för kommunerna att erhålla hjälp till sin fattigvård icke kunde högt uppskattas af det skäl, att hvad som i stämmoböter tillgodokomme kommunerna näppeligen kunde uppväga hvad kommunerna i vanliga fall i fjerdingmanslön utgåfve med hänsyn till fjerdingmannens åliggande och bestyr med indrifning af *statens* skatterester; *att* den andel i stämmoböterna, som fjerdingmannen för nämnda bestyr erhöle, ock vore, med hänsyn särskildt till den förändring i penningvärdet, som på de sista 40 åren inträdt, så obetydlig, att densamma icke kunde motsvara ens de allra blygsammaste anspråk på en skälig ersättning för hans besvär och kostnader för indrifningen af *statens* skatterester, synnerligen om fjerdingmannen af denna sin, ofta nog icke ens till en hel krona sammanlagdt uppgående sportelinkomst skall ersätta det vittne, som vid restindrifningen borde vara honom följaktigt, hvaraf följden naturligen vore, att kommunerna, der hemmansegarne icke sjelfva turvis fullgöra fjerdingmansbestyret, finge hålla fjerdingmannen skadeslös genom förhöjning af hans lön; *att* det vore oegentligt att uppborrdsmannen erhöle andel i stämmoböterna äfven i det fall, att han lemnade den egentliga restindrifningen till sina underordnade; samt *att*, då för indrifning af kommunalutskyldsresterna den grundsatsen vore vedertagen, att den, som i verkligheten besörjde

indrifningen, finge af den restskyldige såsom indrifningsavgift, hvilken icke annorstädes än å restlängden bokfördes, uttaga viss procent å restbeloppen, det vore önskligt att enahanda grundsats kunde göras gällande äfven för indrifningen af statens skatterester.

De fördelar, som motionären ansett skola vinnas genom antagandet af hans förslag, äro följande: att *de små skattskyldige*, som icke förmått att vid uppboresstämman erlægga sina utskylder, men hvilka sedermera bereda utväg för skattens erläggande, kunde beredas någon lindring i den straffpåföljd, som för uteblifven skattebetalning nu är stadgad; att *kronofjerdingsmannen* skulle kunna erhålla en väl behöflig tillökning i sin ersättning för bestyret med indrifningen af statens skatterester; och att *kronans räkenskaper* skulle vinna i enkelhet och öfverskådlighet, om den föga intresseväckande redovisningen för stämmoböterna från desamma helt och hållet aflägsnades, hvarför något hinder så mycket mindre borde möta, som denna invecklade redovisning för närvarande ingalunda upplyste, huru mycket som af stämmoböterna i verkligheten influtit, vare sig i hela riket eller i de särskilda fögderierna och kommunerna, eller huru det influtna beloppet blifvit mellan »de fattige» och vederbörande uppboresmän och fjerdingsmän fördeladt.

Innan Utskottet öfvergår till behandlingen af motionärens vid innevarande riksdag förslag, har Utskottet trott sig böra meddela, att i ett på uppdrag af Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet af P. M. Nilsson, H. Amnéus och A. Westrin den 21 Juni 1881 afgifvet, under denna riksdag till Stats-Utskottet aflemnadt utlåtande angående länsräkenskapernas tidigare afslutande icke ifrågasatts någon förändring af stämmoböterna, hvilket ej heller torde hafva fallit inom gränsen för det åt desse komiterade lemnade uppdraget. Jemte förenämnda utlåtande och förslag hafva bemälda komiterade afgifvit två alternativa förslag till räkenskapsformulär, betecknade med I och II.

Sedan Utskottet sålunda sökt att, så vidt det varit för Utskottet möjligt, redogöra för de förslag, som i det i den nu föreliggande motionen berörda hänseendet förut varit å bane, öfvergår Utskottet till en närmare pröfning af samma motion.

Af den redogörelse, som här ofvan blifvit lemnad, framgår, att motionären vid innevarande riksdag icke oväsentligt afvikit från det förslag angående stämmoböternas afskaffande, som af landsstatskomiterade afgifvits, i det att, då desse senare ausågo, att den i stället för stämmoböterna föreslagna indrifningsavgiften borde bestämmas till tre öre (motsvarande tre procent) för hvarje full krona af debetsedelns slutsumma, dock minst tio öre, bemälda motionär begränsat indrifningsavgiften till tre procent å restbelopp, som icke öfverstiga 15 kronor,

och till en och en half procent å större belopp. Här af varder en följd, att indrifningsafgiften skulle blifva lägre för restbelopp, som fölle mellan 15 och 19,99 kronor, än för restbelopp, som uppginge till 15 kronor. Onekligen innebär detta en oegentlighet, och af denna anledning finner Utskottet sig ej kunna förorda bifall till motionen.

Härmed är dock ingalunda den tanke afvisad, som ligger till grund för det föreliggande förslaget. Tvärtom synes densamma af skäl, för hvilka här nedan kommer att redogöras, förtjena allt afseende. Af de uppgifter, som ofvan blifvit meddelade, framgår nemligen, att stämmoböterna, så vidt de drabba de för högre skattebelopp restskyldige personerna, icke kunna anses fullt motsvara det ändamål, som med stämmoböterna skall främjas, hvaremot dessa böter synas med en onödig hårdhet drabba de för smärre skattebelopp restskyldige, hos hvilka det kan antagas, att som oftast tillfällig eller stadigvarande oförmåga att betala ligger till grund för försummelsen. Redan ur den nu berörda synpunkten skulle en förändring i det af motionären angifna syftet af stadgandena om stämmoböterna vara önskvärd, men de mest talande skälen för dylik förändring torde emellertid vara att hemta från sättet, hvar på stämmoböterna redovisas och fördelas.

Hvad dervid först angår redovisningen, så angifver redan en flygtig blick på t. ex. de omfattande verifikationerna till fögderiernas specialräkningar hvilket mödosamt och tidsödande arbete, som måste nedläggas för åstadkommande af den nu erforderliga stämmobötesförteckningen. De specialräkningar (för år 1882), som Utskottet under behandlingen af förevarande fråga haft till påseende, visa, att det ojemförligt största antalet af de restskyldige utgjorts af sådana personer, hvilka blifvit påförda de två lägsta beloppen i stämmoböter, eller 12 och 25 öre. Att i dessa förteckningar, hvilkas volym i de flesta fall är högst betydlig, påträffa bötesbelopp af 37 och 50 öre är temligen sällsynt, och högre stämmobötessummor äro i allmänhet endast enstaka företeelser. Vid sådant förhållande, och då, på sätt motionären vid 1882 års riksdag anført, det intresse, som kan vara förenadt med stämmobötesförteckningarnes bibehållande i kronans räkenskaper, måste anses vara ganska ringa, om ens något, då redovisningen i allt fall icke är i alla afseenden fullt upplysande, synes det kunna ifrågasättas, om icke borttagandet af den nuvarande redovisningsskyldigheten för stämmoböterna skulle vara ändamålsenlig. Visserligen kan erinras, att, då naturligtvis i samband härmed den tjänstemän vid landsstaten nu tillkommande sportelinkomsten af andel i böter för försummelse att i behörig tid erlägga påförda utskylder, hvilken — i sjelfva verket helt obedyliga — sportelinkomst blifvit vissa af desse tjänstemän tillförsäkrad vid den

af 1878 års Riksdag beslutade löneregleringen för vissa tjänstemän och betjente vid landsstaten (se Riksdagens ofvanberörda skrifvelse den 22 Maj 1878, N:o 35), skulle komma att i sin nuvarande form upphöra, en rubbning skulle ske i grunderna för samma lönereglering, men i betraktande af den lättnad i göromål, som den åsyftade förändringen skulle medföra, anser Utskottet, att denna erinran bör förfalla, helst uppborädsman fortfarande skulle kunna genom att sjelf företaga indrifning af restbelopp bereda sig ersättning för dermed förenadt besvär.

Hvad derefter angår de nu gällande bestämmelserna rörande stämmoböternas fördelning, så synas de brister, som af motionärerne så väl vid 1882 som innevarande års riksdagar blifvit påpekade, böra föranleda dessa böters afskaffande och utbytande mot indrifningsafgift, tillfallande den, som verkställer indrifningen. Enligt hvad det uppgifvits, besörjes denna i allmänhet, hvad landet beträffar, af den på kommunernas bekostnad aflönade fjerdingssmannen. Med afseende derpå, att de utskylder, hvarom nu är fråga, skola gäldas till staten, kan det icke vara en obillig fordran, att den, som verkställer berörda indrifning, därför erhåller ersättning i främsta rummet för de med indrifningen förenade kostnaderna samt derjemte äfven någon godtgörelse för besväret. Huru dermed för närvarande är stäldt, framgår af hvad ofvan blifvit meddeladt. Deraf och af uppgifter, som Utskottet under hand erhållit, visar sig, att kommunerna mångenstädes måste genom höjd aflöning hålla fjerdingssmannen skadeslös för den tidsuppoffring samt det besvär och de kostnader, som förorsakas honom genom skyldigheten att indrifva statens skatterester. I vidsträckta län, sådana som de flesta norrländska och åtskilliga andra, der i allmänhet jemväl fögderierna och socknarne äro stora, måste indrifningen vara förenad med högst betydliga kostnader, och vid sådant förhållande synes det vara ännu obilligare än eljest, att fjerdingssmannen eller annan, som faktiskt verkställer indrifningen, skall behöfva till vederbörande afstå någon del af den ringa inkomst, som stämmoböterna, d. v. s. den del af dem, som verkligen inflyter, kunna bereda; och om, med hänsyn till den i de flesta fall otillräckliga ersättning, som indrifningsförrättaren nu erhåller genom rättigheten att af stämmoböterna utfå allenast $\frac{1}{6}$, till äfventyrs en viss likgiltighet i fråga om indrifningen af statens skatterester skulle läggas i dagen, så vore visserligen en dylik likgiltighet, om icke ursäktlig, så åtminstone förklarlig. Utskottet känner icke, huru kontrollen å indrifningsförrättaren är ordnad, och icke heller, om någon anledning till fara i det nu berörda hänseendet förefinnes, men Utskottet har trott sig kunna lemna en antydan i ämnet i motsats till den af Kammarkollegium, Statskontoret och Kammarrätten i utlåtandet af den

12 December 1878 uttryckta farhågan, att den enligt landsstatskomite-
rades förslag mer än tredubblade inkomsten vid resters indrivande
skulle hos uppördsmanen framkalla ett intresse, som vore alldeles
stridande mot det allmännas fördel.

I fråga om de betänkligheter mot stämmoböternas utbytande
mot en indrivningsförrättaren ensam tillkommande indrivningsafgift,
hvilka af bemälda kollegier framstälts, med anförande af den grunden,
att kommunerna skulle mista en inkomst, så läser denna senare i all-
mänhet vara af den ringa betydelse, att den helt och hållet kan lemnas
ur räkningen, och sannolikt mångenstädes komma att motvägas genom
sänkta utgifter för fjerdingmannens aflönande.

Under åberopande af hvad här ofvan blifvit anfördt till stöd för
de framställda förslagen om införande af den af landsstatskomite-
rade ifrågasatta indrivningsafgiften, anser Utskottet sig icke behöfva här ut-
förligare motivera en hemställan, att Riksdagen måtte, med anledning
af den af Herr P. Pehrsson väckta motionen, hos Kongl. Maj:t göra
anhållan om stämmoböternas utbytande mot indrivningsafgift i hufvud-
saklig öfverensstämmelse med hvad motionären vid 1882 års riksdag
föreslagit; hemställande Utskottet alltså,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t
anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes efter den ytterligare
utredning af ämnet, som Kongl. Maj:t kan finna er-
forderlig, taga under öfvervägande, om och huruledes
nu stadgade stämmoböter må kunna utbytas mot viss
indrivningsafgift i hufvudsaklig öfverensstämmelse med
det förslag derutinnan, som af komiteerade för upp-
görande af dels allmän tjänste- och löneroglering för
landsstaten och dels uppörds- och redovisningsväsen-
det för landet i afgifvet betänkande den 13 Oktober
1875 blifvit framställt.

Stockholm den 6 Maj 1884.

På Sammanatta Utskottets vägnar:

R. TÖRNEBLADH.